

Oslo, 10. desember 2025

Klima- og miljødepartementet

Innspill til ny Oslofjordplan fra Naturvernforbundet og WWF

Det er gledelig at regjeringen nå lager en ny tiltaksplan for Oslofjorden som skal virke i forlengelse av nåværende plan. Takk for anledningen til å spille inn Naturvernforbundets og WWF Verdens naturfonds tanker om hva som må vektlegges i neste periode av arbeidet med å redde fjorden.

Overordnet

Oslofjordens dårlige miljøtilstand og hvor mye det haster å snu utviklingen, har fått stor oppmerksomhet i norsk offentlighet og engasjerer bredt. Folks økte kunnskap om saken gir regjeringen et bedre fundament for å innføre tiltak enn det man hadde da nåværende plan ble ført i pennen.

I en stor [spørreundersøkelse utført for Oslofjorden Friluftsråd](#) våren 2025 svarer 9 av 10 i hele landet at en ren Oslofjord er viktig for Norge. Undersøkelsen viser videre at hele 8 av 10 har tillit til forskningsresultater og forskernes konklusjoner om at økosystemet i Oslofjorden står i fare for å kollapse, og mange er innstilt på at det trengs kraftigere tiltak.

Tiden er nå moden for å øke ambisjonsnivået i Oslofjordplanen, og skru til virkemiddelbruken. Vi må gå fra å «vurdere», «utvikle» og «utrede» til å gjøre. Det må legges inn ambisiøse mål basert på fjordens tåleevne, der det til nå har stått «øke», «styrke» eller «redusere».

Vi har mye kunnskap om tilstanden til økosystemet i fjorden. Den kunnskapen må brukes til å ha en resipientbasert tilnærming - altså ta utgangspunkt i hva fjorden tåler og trenger for å oppnå god miljøtilstand, og vi må skru til tiltak og ambisjonsnivå deretter.

Ut over dette har Naturvernforbundet og WWF følgende konkrete innspill vi håper dere vil ta med dere i utforming av ny plan:

Koordinering og styring av tiltaksplan

De ulike tiltakene som trengs for å få tilbake en ren og rik Oslofjord, ligger hos flere departementer, kommuner og etater, og under flere lover. Fjordens kollaps vil i stor grad kunne tilskrives manglende samordna innsats tidnok. Dette gjelder både miljøovervåking, bestandsforvaltning, samla utslipp og tiltaksoppfølging. Kort sagt trenger Tiltaksplan for Oslofjorden en ledelse med mandat til å følge opp at tiltakene faktisk gjennomføres. Dette ansvaret ligger hos regjeringen.

Tilrettelegging for bredere sivilsamfunnsdeltakelse

Naturvernforbundet er Norges største demokratiske og medlemsbaserte miljøorganisasjon, og vi opplever at våre lag i svært varierende grad har blitt involvert i tiltaksplanen. Miljøbevegelsen har ikke hatt noen plass i Oslofjordrådet eller fått referater fra møtene der. Frivilligheten og organisasjonene i Norge har en helt sentral rolle i å få ut informasjon om nødvendige tiltak og skape folkelig oppslutning om dem, og det sitter også mye kunnskap i organisasjonene. Vi anbefaler derfor at tiltaksplanen 2.0 legger bedre til rette for deltakelse fra de veletablerte organisasjonene som representerer sivilsamfunnet.

Oppfølging av fiskereguleringene

En stor seier for miljøet i fjorden kom i sommer da regjeringen lanserte nye fiskerireguleringer, inkludert tre store nullfiskeområder. I den nye planen må man følge opp dette med tiltak for å sikre at nullfiskeområdene får virke optimalt:

- God informasjon om nye regler, og kommunikasjon rundt hvorfor dette er nødvendig. Vi er mange organisasjoner som gjerne bidrar i dette arbeidet. Kontroll/oppsyn og håndheving for å sikre at reglene respekteres.
- Følgeforskning, så vi vet hvordan tiltakene fungerer og bør justeres etter hvert. Ta fiskernes kompetanse, lokalkunnskap og ledige kapasitet i bruk i dette arbeidet. De er en stor ressurs.
- Vi ber også om at regjeringen snarest lander [de lovede vektbegrensningene på tråredskaper](#) nær kysten i Skagerrak. Når fiskebestandene skal bygges opp bør dagens åpning for å fiske med tung dobbel bunntrål ("krepsetrål") uten skillerist opphøre.

Kantsoner og avrenning

Det trengs en innsats spisset mot fjordens andre hovedproblem: nitrogenutslipp og -avrenning. Det er akutt behov for økt innsats innenfor landbruket for å få ned avrenning av fosfor, nitrogen og jordpartikler. I en del vannområder er eutrofieringssituasjonen forverret de siste årene, og det har over tid hopet seg opp store overskudd av nitrogen

og fosfor i jordene, noe som øker avrenningen og derfor nå må reduseres. I perioden 2013–2021 gikk i tillegg andelen areal høstpløyd kraftig opp og må nå tas kraftig ned.

Ny gjødselsforskrift sammen med regionale miljøkrav i landbruket må følges av nok ressurser til veiledning og implementering, tilsyn og økonomisk støtte til bøndenes gjennomføring, og alle må med. Tiltak på jordene, som reduksjon i jordbearbeiding og økt bruk av fangvekster er svært viktig. Naturvernforbundet og WWF anbefaler også å betydelig redusere bruken av kunstgjødsel og generell tilførsel av fosfor og nitrogen på landbruksjord i Oslofjordens nedbørsfelt, som et hurtigvirkende straktiltak for å redusere avrenning. Et eventuelt avlingstap må kompenseres. Et annet tiltak som må vurderes, er å invitere bakeribransjen til å akseptere noen prosent lavere proteinnivå i melet. Ifølge landbruket kan dette redusere gjødslingsbehovet i kornproduksjon og dermed være positivt for fjorden. Det bør også ses på renseløsninger for dreneringskummer på landbrukseiendommer der det ellers vil kunne være betydelige punktutslipp.

Enkelte naturbaserte løsninger med god effekt direkte mot erosjon og avrenning trenger økt oppmerksomhet, spesielt restaurering av kantsoner langs vassdrag og grøfter. Etablering av kantsoner vil mange steder være kostnadseffektivt og gi rask effekt. Mange aktører kan bidra med dette i tillegg til ordningene allerede innrettet direkte mot landbruket. Bedre kantsoner vil i tillegg til å hindre avrenning ha gode effekter for naturmangfold, ferskvannsfisk og friluftsliv. I tillegg til kantsoner vil fangdammer og restaurering av våtmark være nyttig.

Det er positivt at regjeringen nå har bevilget midler til naturrestaurering i Oslofjorden og nedbørsfeltet. Statsforvalter og landbrukskontorene må styrkes for å holde oversikt over og veilede arbeidet med å etablere kantsoner og også følge opp andre tiltak mot avrenning, som pløyepraksis, fangvekster og presisjonsgjødsling.

Oppgradering av avløp og renseanlegg i kommuner

For å redusere nitrogenutslippene til Oslofjorden må mange kommuner i nedbørsfeltet gjennomføre omfattende oppgraderinger av avløps- og renseanleggene sine. Dette er investeringer i milliardklassen. Det er stor forskjell på norske kommuner, og staten må sikre at ikke innbyggerne i enkelte små kommuner blir sittende med uforholdsmessig store kostnader ved dette.

Det må etableres ordninger som gjør det mulig å gjennomføre nødvendige tiltak raskt. Staten må også ta ansvar for koordinering og prioritering av rekkefølge på bygging av nye renseanlegg, så investeringene og kapasiteten i bransjen brukes først der utbyttet for fjorden er størst. Her må man se på tvers av kommunegrenser, og incentivene for samarbeid bør styrkes.

Strandsonen

Naturvernforbundet ønsker at statsforvalterens og Fiskeridirektoratets

innsigelsesmyndighet mot inngrep i verdifulle marine habitater, også gruntvannsområder, styrkes. Som grunnlag for dette er det viktig at den marine naturtypekartleggingen er oppdatert.

Naturvernforbundet og WWF støtter full byggestopp samt å frata kommuner i Oslofjord-strandsonen retten til å gi dispensasjoner.

Det bør også vurderes regionale verneplaner, altså offensivt peke ut nye områder for vern av kystlandskap og fjord i samspill, i samarbeid med kommuner og lokale interesser.

Tiltak mot mikroplast

Ny kunnskap har kommet til i løpet av første periode med tiltaksplan, som at tre prosent av sedimentene i havbunnen i Oslofjorden nå er mikroplast, mye fra dekkstøv og byggforvitring. Fra før vet man at partikkelavrenning fra urbane strøk i dag er en hovedkilde til miljøgifter i indre fjord. Kjente tiltaksmuligheter bør inkluderes i tiltaksplanen. Dette kan være fangdammer, sandfang, kantsoner, gatefeierutiner, regnbed i urbane områder, trafikkreduserende tiltak, avfallshåndteringskrav ved overflaterehabilitering på store bygg, tiltak mot plastavrenning fra kunstgressbaner osv.

Mer forpliktende plan

Svarprosenten for kommunene i de årlige spørreundersøkelsene om oppfølging av tiltaksplanen har et stort potensial for å bli bedre. Fremover må det ikke være åpent for å unnlate å rapportere på dette, og det må ha noen konsekvenser å ikke være i rute med tiltak. Her trengs både pisk og gulrøtter som gjør at alle kommuner prioriterer arbeidet som til sammen redder fjorden, og som et absolutt minimum må de rapporterer status årlig.

«Andre hensyn» og demotiverende unntak

Nye krav for å redde fjorden må oppleves like for alle. Når mange kommuner og sektorer forventes å bidra med kostbare tiltak for å bedre livet i fjorden, er det uheldig om staten samtidig tillater store punktutslipp som får mye oppmerksomhet. Dette er demotiverende for de andre som pålegges tiltak, og det forsinker arbeidet med å redde fjorden. Regjeringen må sette lista høyere for at «andre hensyn» skal trumfe hensynet til fjorden, som når en sprengstoffabrikk eller oppdrettsanlegg får tillatelse til et stort nitrogenutslipp for å øke produksjonen.

Staten må også kreve midlertidige rensetiltak i anleggsperioden for nye renseanlegg, i stedet for å tillate at kloakken går rett i fjorden i flere måneder, som i eksempelet Sarpsborg i høst.

Økonomi

Det er behov for en flerårig finansieringsplan som bidrar med økonomi til gjennomføring

av tiltak der det er økonomi det butter i. 150 millioner kroner på statsbudsjettet i 2026 må som et minimum videreføres årlig og styrkes ved behov.

På vegne av Naturvernforbundet

Truls Gulowsen

Tuva Løkse

Per-Erik Schulze

På vegne av WWF Verdens naturfond

Karoline Andaur